

เรียนเพื่อสอบ หรือสอบเพื่อเรียน หรือเรียนเพื่อเรียน

ผมได้รับจดหมายจาก นักเรียนเก่าของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์หลายคน ที่ไปศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา บางคนมักจะบ่นไปในการทำงานว่าการเรียนที่มหาวิทยาลัยอเมริกันนี้ พวกเขาดูหนังสือกันไม่ค่อยทัน แม้พวกอเมริกันเองที่อ่านเร็ว เข้าใจเร็ว ก็มักจะดูหนังสือตำราไม่ใคร่ทัน เพราะตามมหาวิทยาลัยอเมริกันเขามีสอบไล่ (Examination) และทดสอบ (test) กันบ่อย ๆ ในภาคการเรียนหนึ่ง จะต้องมีการทดสอบหลายครั้งและมีการสอบไล่อย่างน้อยหนึ่งครั้ง ฉะนั้นถ้าใครอยากจะสอบไล่ได้ ก็ต้องรีบ ๆ เตรียมตัวสอบอยู่เสมอ การอ่านหนังสือตำรา เพื่อเตรียมสอบนั้นก็ต้องอ่านแบบกินข้าวที่เรียกกันว่ายัด เป็นคำไม่สุภาพ คือ รีบ ๆ อ่าน ไม่ทันได้ย่อย ไม่ทันได้คิด ฉะนั้นเมื่อสอบเสร็จ แม้ว่าสอบไล่ได้คะแนนผ่านไปดีบ้าง ไม่ดีบ้าง วิชาความรู้ที่ได้จากการอ่านเตรียมสอบนั้น มักจะบินกลับไปคืนสู่อาจารย์ คืนสู่ตำรา มักจะไม่ติดตัวผู้อ่าน สัมหมตบ้าง ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงผมก็ต้องปลงสังเวชว่า นี่เขาเรียนกันเพื่อสอบ ไม่ใช่เรียนเพื่อแสวงวิชา

ในหน้าที่กณบดีที่ธรรมศาสตร์ มีอาจารย์บางท่านมาปรารภกับผมว่า ที่

อาจารย์สอนอยู่นั้น ใครจะมีการทดสอบเก็บคะแนนไว้บ้างสำหรับนักศึกษา ในระหว่างที่สอนอยู่ เอาไปบวกกับคะแนนสอบไล่ปลายภาคการศึกษา ผมก็เรียนถามอาจารย์นั้นว่า เพราะเหตุใด มักจะได้คำตอบว่า ถ้ามีการทดสอบ ละก็นักศึกษามักจะขมกั้ขมั้น ขยันอ่านตำรา และฟังคำบรรยาย ถ้าไม่มีการทดสอบนักศึกษา มักจะเฉื่อยๆ ไป อ่านบ้างไม่อ่านบ้าง ฟังบ้างไม่ฟังบ้าง ถ้าเป็นเช่นนี้จริง ผมก็ต้องปลงสังเวชว่า นี่เขาสอบเพื่อให้เรียน แล้วก็เรียนเพื่อสอบ ไม่ใช่เรียนเพื่อแสวงวิชา

พอปลงสังเวชคั้งๆ ให้อาจารย์ฟัง อาจารย์ท่านก็ต้องตอบว่านักเรียนของเราไม่เหมือนนักเรียนที่อื่น ถ้าไม่ทดสอบเก็บคะแนนเอาไปรวมกับการสอบไล่ละก็นักเรียนเราจะไม่เอาใจใส่ ขาดเรียนบ้าง ไม่เข้าห้องสมุดบ้าง เพราะไปติดล่องกับเงินขบวนเชียร์ ถือเป็นเรื่องสำคัญกว่าการเรียน ดูแต่ที่คณบดีสั่งให้นักศึกษาไปฟังคำบรรยายพิเศษซึ่งเชิญศาสตราจารย์ที่มีชื่อเสียงของโลก มาบรรยายช้ พอประกาศส่งไปนักศึกษา ก็มาถามว่าคำบรรยายพิเศษนี้เกี่ยวกับการสอบไล่ไหม ถ้าไม่เกี่ยวกับการสอบไล่ก็จะไม่ไปฟัง ผมก็ต้องปลงสังเวชว่า อ้อนี่เขาเรียนกันเพื่อสอบ ถ้าไม่สอบก็ไม่เรียน

เมื่อผมเรียนเศรษฐศาสตร์อยู่ที่มหาวิทยาลัยลอนดอนนั้น เขามีภาคการศึกษาปีละสามภาค เรียนสามปีก็ภาค ถ้าสอบไล่ได้ก็สำเร็จเป็นเศรษฐศาสตร์บัณฑิต ในปีแรกเรียนไปฟังคำบรรยายไป เข้าห้องสมุดอ่านหนังสือตำราไป ภาคแรกก็ไม่ยังมีสอบหรือทดสอบ ภาคสองก็แล้วไม่มีทดสอบ หรือสอบไล่มาสอบกันจริงๆ เมื่อปลายภาคสาม ถ้าสอบได้เขาชมเชยเรียกว่าผ่านการสอบไล่ชั้นกลาง (intermediate) ไปได้แล้ว พอชั้นปีที่สอง มหาวิทยาลัยบอกว่าปีนี้เธออ่านหนังสือตำราได้ตามชอบใจ ไม่มีสอบเลยทั้งปี ไปสอบเอาปีที่สาม

และสอบในตอนปลายปีเสียด้วย ผมก็เลยขี้ใจชอบตำราอะไรก็อ่านไปตาม
ความพอใจ หลักเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ การเงินการธนาคาร
วิศวะไฟฟ้าอย่างนี้ มาร์ชชวลอย่างนั้น เกนต์มาแปรเป็นอีกอย่าง ฯลฯ อะไร
มันถูกอะไรมันผิด เอามาใช้ที่เมืองไทยได้ไหม ย่างกับตีบุกพิเศษอย่างไร
รถไฟในประวัติเศรษฐกิจมีความสำคัญอย่างไร ทำไมอเมริกาจึงก้าวหน้าไป
กว่าอังกฤษหรือยุโรป ทำไมนโยบายเศรษฐกิจจึงขัดกับนโยบายสังคม มุสโสลินี
ปฏิรูปที่อิตาลีอย่างไรบ้าง และเกี่ยวกับเศรษฐกิจอย่างไร อารยธรรมตะวันตก
ต่างกับอารยธรรมตะวันออกอย่างไร พุทธศาสนาต่างกับศาสนาอื่นอย่างไร
ทำไมรัฐบาลอังกฤษจึงมั่นคงเปรียบกับรัฐบาลฝรั่งเศส ฯลฯ ฯลฯ ผมฟังแล้ว
อ่าน อ่านแล้วคิด คิดแล้วฟัง ฟังแล้วอ่าน อ่านแล้วถกกับเพื่อน ถกแพ้เพื่อน
ไปอ่านใหม่ ยังแพ้เพื่อนอยู่อีกก็ถามครู ครูติเตียนกลับไปอ่านใหม่ กลับมาเอา
ชนะครูให้ได้ กลับมาเถียงกับเพื่อนอีก ยิ่งอ่านยิ่งขี้ใจ ยิ่งเถียงยิ่งรู้ตัวว่าจน
ยิ่งจนยิ่งขวนขวาย ฯลฯ ฯลฯ พอปลายปีที่สาม ปากก็จัด วิชาที่แน่น ครู
ออกข้อสอบมา ก็เอาที่อ่าน ที่เถียงกับเพื่อนกับครูมาบรรยายในคำตอบเป็น
ฉากๆ ครูบอกว่าวิชาแน่นพอใช้ได้ รับปริญญาเกียรตินิยมได้ ผมมีความ
พอใจ ผู้ดูแลนักเรียนพอใจ ให้เงินรางวัลยี่สิบห้าปอนด์ไปเที่ยวได้ รัฐมนตรี
คลังที่เมืองไทยเจ้าสังกัดมีความพอใจ เพื่อนๆ ปลงสังเวยว่าเจ้าขรวันนี่ เรียน
เพื่อเรียน แล้วยังเรียนเพื่อไว้สอบด้วย

คุณทั้งหลายที่เป็นนิสิตแผนกเศรษฐศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และ
การบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณคงไม่แตกต่างกับลูกศิษย์ของผมที่
ธรรมศาสตร์มากนัก เพราะคุณก็รุ่นๆ เดียว กันความคิดความอ่านก็งอคล้าย
คลึงกัน ผมขอถือวิสาสะถามเหมือนกับที่ถามศิษย์ของผมสักหน่อยเถอะ เรา

จะเรียนเพื่อสอบ หรือสอบเพื่อเรียน เพื่อสอบ หรือจะเรียนเพื่อเรียนแล้ว
ถึงเวลาสอบก็เหมือนประเสื่อ เราก็อาย (หรือหญิง) ซาคิซึเอะ วิชาเก็อกี้จะสู้
คู่สักหน จะมุ่งอย่างไรแน่?

คุณจะเลือกอย่างไรเป็นเรื่องของคุณ แต่ถ้าเป็นผม ใครมาสอบประมาทว่า
ถ้าไม่สอบแล้วไม่ควรเรียน ผมจะยอมไม่ได้ เพราะเรามามหาวิทยาลัย พ่อแม่
หรือผู้อุปการะให้ทุน (ในกรณีของผมประชาชนทั่วประเทศ) หวังว่าจะให้มา
เรียน คติที่พึงยึดถือคือถ้าไม่เรียนก็อย่าสอบ ไม่ใช่ถ้าไม่สอบก็อย่าเรียน

คณะเศรษฐศาสตร์ มธ.

๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๐

ตีพิมพ์ในหนังสือ เศรษฐศาสตร์จุฬาฯ ๒๕๑๐